

Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission lausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio kiittää Työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta lausua asiassa. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki merituulivoimasta talousvyöhykkeellä sekä muutettavaksi Suomen talousvyöhykkeestä annettua lakia ja Energiavirastosta annettua lakia. Suomen talousvyöhyke on kansainvälistä merialuetta, jonka taloudelliseen hyödyntämiseen Suomen valtiolla on oikeus. Uuden lain mukaan valtioneuvosto voisi valita talousvyöhykkeeltä merituulivoimakäyttöön soveltuvia alueita ja tehdä päätöksen niiden kilpailuttamisesta.

Kilpailutuksen voittaja saisi yksinoikeuden hakea valtioneuvostolta hyödyntämislupaa tietyille alueille. Hyödyntämislupa antaisi määräajaksi yksinoikeuden tehdä tutkimuksia kyseisellä alueella ja hyödyntää sitä merituulivoimahankkeeseen. Hyödyntämislupa ei vielä tarkoittaisi varmuutta merituulivoimahankkeen toteutumisesta, koska hankkeen toteuttaminen edellyttää myös muita lupia. Esityksellä tarkennettaisiin myös sitä, mitä kansallista lainsäädäntöä Suomen talousvyöhykkeellä sovelletaan.

Vaikutukset vaelluskaloihin

Esityksessä todetaan, että: *”merituulivoimalla voi olla vaikutuksia vaelluskaloihin. Hankkeet voivat vaikuttaa vaelluskalojen käyttämiin reitteihin, jos ne päätyvät kiertämään hankealueita. Merituulivoiman seurauksena esimerkiksi ravintolajien määrä tai lajisto vaelluskalojen syönnösalueella voi muuttua hankkeiden seurauksena, ja vaikuttaa siten syönnösvaellukseen.”*

Komissio toteaa, että on olemassa suuri tarve perusteelliselle vaikutusten arvioinnille merituulivoimasta laajalla maantieteellisellä alueella Perämereltä Eteläiselle Itämerelle asti. Erityinen tarve on selvittää mahdolliset vaikutukset vaelluskalastoon (kuten lohi, meritaimen, vaellussiika, nahkiainen ja ankerias). Jotta kattava arviointi voitaisiin tehdä, on tarvetta kansainväliselle yhteistyölle Itämeren tasolla.

Ottaen huomioon, että vaelluskalat liikkuvat yli valtioiden rajojen, saattaa mahdolliset haittavaikutukset kalastoon kohdistua yli rajojen. Käytännössä vaikutukset vaelluskalastoon ovat luonteeltaan rajan ylittäviä koska vaelluskalat liikkuvat yli valtioiden rajojen. On lisäksi tiedossa, että esim. pohjoisten jokien kuten Tornion- ja Kalixin jokien luonnonlohikannat vaeltavat Suomen rannikkoa pitkin.

Mikäli Suomen talousvyöhykkeelle tai aluevesille rakennettu merituulivoima heikentäisi pohjoiseen vaeltavien lohien elinehtoja tai muuten vaikeuttaa vaellusta voitaisiin tämä katsoa Ruotsiin ylettyvänä rajan ylittävänä vaikutuksena.

Komissio esittää, että tulisi varmistaa, että ei kiirehdiä liiallisesti merituulivoiman rakentamisessa ennen kuin kokonaisvaltainen vaikutusarviointi Itämeren tasolla on mahdollista ja voidaan varmistaa, että vaelluskaloille ei aiheuteta peruuttamatonta haittaa.

Lausunnon on valmistellut komission vesi- ja ympäristöinsinööri Simja Lempinen. Komissio on hyväksynyt lausunnon sähköpostimenetelmällä 28.6.2024 ja lausunto on tallennettu ACTA diaarihallintajärjestelmään.

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio